

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5140036

ชื่อโครงการ : แนวทางการยกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าและ
คุณค่าของการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อนักวิจัย : รฐา จันทวารา, ชื่น ศรีสวัสดิ์, สุปิยา ทาปทา, เกริกไกร แก้วล้วน, อภารัตน์
ประทีปะเสน, ณัฐกิตติ์ ต้นสมรส, กุลวดี ละม้ายเงิน, วิตติกา ทางชั้น, ณัฐวัฒน์
กาญจน์ธนภัทร, จูติพงษ์ เจริญชัย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail Address : sunanta_oh@hotmail.com, supiya@ubru.ac.th, k_greg@hotmail.com,
arparat@ubru.ac.th, mr.tour@hotmail.com, kulcat5@hotmail.com,
themilo_23@hotmail.com, ubon@nso.go.th, tour_ubru@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 15 กันยายน 2551 ถึง 15 มีนาคม 2553

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวยอดเยี่ยมของจังหวัดอุบลราชธานี ศึกษา
พฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงศึกษา
เงื่อนไข ศักยภาพ และข้อจำกัดของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษาประเด็นทางการ
ท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ และการสร้างกิจกรรม สร้างเรื่องราวในแหล่งท่องเที่ยว
และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด และเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อน
บ้าน พร้อมหาแนวทางการยกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของการ
ท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการ
แจกแบบสอบถามถามนักท่องเที่ยวชาวไทย 800 ชุด แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาครั้งแรก 400
ชุด และนักท่องเที่ยวที่มาซ้ำอีก 400 ชุด โดยกระจายแบบสอบถามไปยังแหล่งท่องเที่ยวยอดเยี่ยมทั้ง
10 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
แม่น้ำสองสี เขื่อนสิรินธร แก่งสะพือ ด่านชายแดนช่องเม็ก วัดถ้ำคูหาสวรรค์ วัดหนองป่าพง และ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุบลราชธานี มีข้อคำถามในแบบสอบถามครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านพฤติกรรม
นักท่องเที่ยว ด้านความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวยอดเยี่ยม และความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการ

สัมภาษณ์และการจัดประชุมเพื่อระดมความคิด เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 79 คน โดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และผู้นำเที่ยว เพื่อคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม 10 แหล่ง และการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี เกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความสนใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 60 ชุด แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มาครั้งแรก 30 ชุด และนักท่องเที่ยวมาซ้ำ 30 ชุด นอกจากนี้ ยังได้จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิด โดยดำเนินการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม 10 แหล่ง ผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ก่อนการเดินทาง 1000-2000 บาท ประเภทค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ เพื่อเป็นค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และค่าสินค้าที่ระลึก มากที่สุดตามลำดับ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังมีความสนใจที่จะเดินทางที่จะเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่จะเป็นการเดินทางในครั้งต่อไป และไม่มีความสนใจเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่นิยมเดินทางท่องเที่ยวในช่วงปิดภาคเรียน นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ถึง 2000-3000 บาท เพื่อเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่ายานพาหนะ และค่าที่พัก มากที่สุดตามลำดับ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และชมงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมไปท่องเที่ยว คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่สนใจจะเดินทางท่องเที่ยวต่อในกลุ่มจังหวัดและประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง และยังไม่ตัดสินใจว่าจะกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุบลราชธานีอีก เพราะต้องการไปเที่ยวจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ศักยภาพ เงื่อนไข ข้อจำกัดของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม 10 แหล่งของจังหวัดอุบลราชธานีนั้น พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบชัดเจน แต่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆบ้างในบางโอกาส

ประเด็นการทางการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวอดนียม 10 แห่งของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ส่วนใหญ่แล้วประชาชนได้รายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม แต่ในบางแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าประชาชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ในด้านการแปรรูปอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น ทำให้สินค้าที่มีออกมาจำหน่ายไม่มีความหลากหลาย

กิจกรรม การสร้างเรื่องราวในแหล่งท่องเที่ยวอดนียม 10 แห่ง ของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เรื่องราวส่วนใหญ่จะอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาทางศาสนา และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศ ส่วนกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งก็สอดคล้องกับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว

การยกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้แนวทาง ดังนี้

1. กระตุ้น ส่งเสริมและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้เป็นสินค้าที่ระลึก
2. ส่งเสริมการท่องเที่ยว สำหรับเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี
3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณและศาสนา เช่น นั่งสมาธิ ศึกษารธรรม
4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวชายแดน โดยเน้นการขยายวันพักในจังหวัด ส่งเสริม
5. การจัดงานนิทรรศการต่างๆ ที่เน้นความมีอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี

นอกเหนือจากประเด็นที่เขียน เพื่อกระตุ้นการกลับมาเที่ยวซ้ำ (revisit)

6. สร้างความเข้มแข็งในภาคเอกชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง
7. สร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในจังหวัด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
8. ส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานีผ่านคู่สมรสชาวต่างชาติ
9. กลไกการจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารทางการท่องเที่ยวใน

ระดับท้องถิ่น และระดับจังหวัด

คำหลัก : พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, ศักยภาพ เงื่อนไข ข้อจำกัดในแหล่งท่องเที่ยว, กิจกรรม เรื่องราวในแหล่งท่องเที่ยว, การยกระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว,คุณค่าทางการท่องเที่ยว, มูลค่าทางการท่องเที่ยว

ABSTRACT

Project Code : RDG5140036

Project Title : Procedure for a Potential Evaluation of Tourist Attractions in
Ubon Ratchathani to Increase the Value and Worth of Tourism

Investigators : Chantawara R, Srisawas C, Tapata S, Kaewluan G, Pradipasena A,
Tansomros N, Lamaijeen K, Thangchan W, Kanthanaphat N, Jaroenchai T
Faculty of Humanities and Social Science,
Ubon Ratchathani Rajabhat University.

E-mail Address : sunanta_oh@hotmail.com, supiya@ubru.ac.th, k_greg@hotmail.com,
arparat@ubru.ac.th, mr.tour@hotmail.com, kulcat5@hotmail.com,
themilo_23@hotmail.com, ubon@nso.go.th, tour_ubru@hotmail.com

Project Duration : September 15, 2008 - March 15, 2010

This research aimed to select popular tourist attractions in Ubon Ratchathani, study tourism behavior and interest of tourists who come to Ubon Ratchathani, study conditions, potential and limitations of people in tourist attraction areas, study tourism aspects which create incomes for people in the areas, study activities and stories in tourist attractions, study connecting tourism routes within Ubon Ratchathani to other provinces and neighboring countries, and find the ways to upgrade tourist attraction potential to increase tourism value and worth of Ubon Ratchathani.

Quantitative research methodology was 800 questionnaires for Thai tourists; 400 for tourists who made a first visit, the other 400 for tourists who had visited before. The questionnaires were distributed to 10 most popular tourist attractions; Pha Taem National Park, Kaeng Tana National Park, Phu Jong Na Yoi National Park, Two-colored River, Sirindhorn Dam, Kaeng Saphue, Chong Mek Border, Tham Khuha Sawan Temple, Nong Pah Pong Temple, and Ubon Ratchathani National Museum. The questions covered information about tourists' tourism behavior, interest, and satisfaction toward the tourist attractions. Qualitative research methodology was structured interviews and meetings for

brain storming. Seventy-nine of tourism related people, business owners, and tour guides were interviewed to select 10 most popular tourist attractions. Also, 60 foreign tourists, 30 first-time visitors and 30 not first-time comers, who visited Ubon Ratchathani were interviewed about their tourism behavior, interest, and satisfaction toward their tourism in Ubon Ratchathani. Then, there were meetings in small groups for brain storming. The participants were people who were related to the 10 most popular tourist attractions, people in the related areas, and related people from government and private sectors.

The study revealed that most tourists came to Ubon Ratchathani to visit natural sites. They spent money more than they had expected before the trip around 1000-2000 baht. Most of their expenses were on accommodations, food and drinks, and souvenirs respectively. The tourist attraction that tourists had the most interest was Pha Taem National Park. Besides, tourists were interested to travel to neighboring countries but for the next trip. However, they were not interested to travel to nearby provinces. Most foreign tourists visited Ubon Ratchathani during school vacation. They spent money more than they had expected before the trip around 2000-3000 baht, mostly for food and drinks, vehicles, and accommodations respectively. Most of their tourism activities were visiting art and cultural tourist attractions and watching local traditional festivals of Ubon Ratchathani. The tourist attraction they visit the most was Ubon Ratchathani National Museum. Most foreign tourists were not interested to travel to nearby provinces or neighboring countries. Also, they had not decided to come back to Ubon Ratchathani again in the future because they wanted to visit other provinces in Thailand as well.

From the study about potential, conditions, and limitations of people in the areas of 10 most popular tourist attractions, it was found that the 10 tourist attractions were famous and there were authorities who supervised them. However, most people in the areas did not participate fully in the activities of tourist attractions as they should do. They only took part in some activities occasionally.

From the study about tourism aspects which create incomes for people in the areas of 10 most popular tourist attractions, it was found that, mostly, people had incomes from selling souvenirs, food and drinks. However, in some tourist attractions, shops for selling products could not be placed throughout the areas. Besides, people in the areas lacked of knowledge in processing agricultural products. Therefore, the selling products were not various.

From the study about activities and stories in 10 most popular tourist attractions, it was found that most stories based on historical information, religious background, and landscape change. Most activities were ecotourism and religious tourism which conformed to characteristic of the tourist attractions.

For upgrading tourist attraction potential to increase tourism value and aesthetic of Ubon Ratchathani, the following guidelines were suggested.

1. Promote and develop local products to be souvenirs.
2. Promote tourism for youths in Ubon Ratchathani.
3. Promote religious tourism such as meditation and dharma study.
4. Promote border tourism, emphasizing on stay extension in the province.
5. Promote exhibitions that emphasize on identity of Ubon Ratchathani apart from the Candle Festival to encourage tourists to revisit Ubon.
6. Strengthen private sectors and other related parties.
7. Create tourism activities in the province for foreign tourists.
8. Promote good images of Ubon Ratchathani through foreign spouses.

Create management mechanism to increase efficiency in administering tourism in local and provincial level.

Keywords : tourism behavior, conditions, potential and limitations of tourist attraction, activities and story line in tourist attractions, tourism value and worth